

Gulyás László gitárkészítő mester beszél a szakmájáról

A GITÁR OLYAN, MINT A LELKÜNK

Gerencsér Kinga
c. egyetemi tanár

Lehangoltan nem szól. Fájdalmasan zörög. Ahhoz, hogy fölzendüljön rajta a dal, fel kell hangolnom! Ez a titok! Lehangolt lélekkel nem hallunk, nem látunk, nem szól a muzsikánk. Hangoltság nélkül nincs szépség, nincs zene. Öröm sincs! – írta Müller Péter. „A gitár a lelkem, amikor eltévedtem, mindig a gitár segített vissza az útra. A gitár az, ami eszembe juttatja, hogy mit keresek egyáltalán itt.” Ezt pedig a Guns N' Roses gitárosa, Saul Hudson mondta.

Bár napjainkban a gitár tűnik a legismertebb, legnépszerűbb hangszernek, mégis keveset tudunk a múltjáról. Egyes feltételezések szerint a gitár szó az észak-afrikai

hangszer nevéből, a gitara szóból származik. Sokan úgy vélik, hogy a gitárok Spanyolországon keresztül jutottak el Európába. A történelmi feljegyzések arra utalnak, hogy óriási

népszerűséget értek el a XVII–XVIII. században. A különböző gitárok mérete, alapanyaga, hangolása, húrjainak száma földrészenként és korszakonként változott, de lényegük

megmaradt. A gitároknak egy másik fénykora a XX. században volt, hiszen az elektromos és elektronikus hangszerek megjelenésével az elektronikus gitárok nagy népszerűségnek örvendtek. Napjainkban tapasztalhatjuk a klasszikus zene újraéledését, hiszen egyre többen érdeklődnek a klasszikus gitározás iránt – mondja Gulyás László.

A gitárkészítő a szentendrei Vujsics Tihamér Zeneiskolában tanított 2017-ig és a tanítás mellett az iskola hangszereinek a javítását is végezte és végzi a mai napig. Villanszerelést tanult a '60-as években, amikor a gitárláz fellángolt, ő is szeretett volna gitározni. Lakóhelyén, Miskolcon talált egy tanárt, Kovács Ödönt. Nála készült fel olyan szintre, hogy a debreceni zenei középiskolába ment, majd a zenei főiskolát is elvégezte

gitár szakon. 1982-ben végzett és a szentendrei zeneiskolában folytatta tanulmányait.

Ekkortájt jött a gondolat, hogy egyszer készítsen egy gitárt. Akkoriban két gitárkészítő volt Budapesten: Schneberger Lajos és Bitterman Ödön, akik már nagyon idősek voltak és nem vállaltak tanulót. Így került egy hegedűkészítőhöz, Varga Mihályhoz, akitől megtanulhatta a hegedűkészítést. Ezután a vonós pengetős szakot is elvégezte a Kaesz Gyula Faipari Szakközépiskolában. Az első gitárt 1984-ben készítette, de nevetve mondja, hogy az első hangszerét még 6 éves korában, egy fűzfa sípot. A végzés óta már sok hangszert készített: 150 tamburát, 30 hegedűt, 15 csellót, 5 brácsát, de a szíve csücske a gitár, amelyikből most készíti a 72.-et.

Gulyás László gitárkészítő mester

ALAPANYAG

Nagy probléma az alapanyag beszerzése azoknak, akik nem többgenerációs hangszerkészítő családból származnak. Klasszikus alapanyagát, a riói paliszandert nem lehet kihozni Brazíliából, ezért indiai és madagaszkári paliszandert használ az oldal- és hátlaphoz. Természetesen juharból is jó gitárt lehet készíteni, vagy gyümölcsfákból (vadcseresznye és vadkörte), valamint wenge, bubinga és teakfából is, de más lesz a hangzásuk. A fogólap általában ébenfa, amit Németországból vesz. Fedlapnak jó a kanadai cédrus, a lucfenyő és ritkább esetben a vörösfenyő. A hazai lucfenyő nem megfelelő. A hibamentes, jó szálsűrűségű faanyagot Erdélyből, Svájcban és a kaukázusi, szibériai hegyekből szerzi be. A gitártetőhöz minimum 40 cm széles (amihez 50–60 cm átmérőjű rönk kell) egyenes szálú, csomómentes és hasított lucfenyő lenne az ideális. Két gitárt készített hasított fából, azoknak teljesen más a hangja. Ha lehet, pallóban vásárolja meg az alapanyagot és maga fűrészeli fel 5 mm vastagságú lemezekre, mert a hát 3 mm, az oldal 2 mm, a tető 2,5 mm vastag lesz. Főleg Spanyolországból szerzi be, mivel állítólag a legtöbb gitár ott készül, konkrét gitáralapanyagot forgalmazó cégektől, mint pl. Mandinter vagy a Maderas Barber.

Készülő gitár, oldallap hajlítása sablonban, ragasztóléc a hát és oldallap összeragasztásához

A bordák felragasztása

GITÁRKÉSZÍTÉS

Fontos, hogy a helyiségben a páratartalom megfelelő, 40–50 százalék között legyen. A klasszikus gitár testét a tető (T), a hát (H) és az oldalak határolják. Az ezeken a felületeken, elsősorban a tetőn létrejövő hajlítási hullámok sugározzák a térbe a gitár hangját. Belső térfogata üregrezonátorként működik, melynek nyílását a tetőn lévő kerek hanglyuk alkotja, ez szintén részt vesz a gitárhang megformálásában.

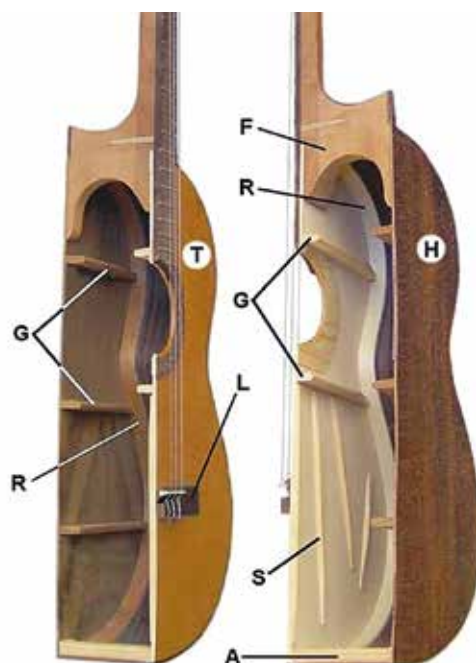
Többféle építési forma lehetséges, van a klasszikus spanyol építési forma, melynél a nyakra épül a korpusz, ahhoz ékelődik a káva, majd a tető és a hát. Egy korábbi módnál a korpusz készül el először és hozzáékelik a nyakat. László a spanyol módszert alkalmazza, először a nyakat készíti el hondurasi cédrusból. A formának megfelelően egy sablont készít, amely lehet saját is, de a megfelelő szabályokat be kell tartani. Következik a hát: rendszerint két szimmetrikus darabból van összeállítva, az illesztés vonalát belülről fugatakaró lécc fedi, három feszített keresztgerendával (G) merevíti. A hát vastagsága a tetőhöz hasonlóan 2–3 milliméter közötti. Az oldallapok ugyanabból a faanyagból készülnek, mint a hát, 1,5–2 milliméter vastagok,

gőzőléssel forró hajlítóvason meghajlítja a szükséges formára alakítva. Ha kihűlt, összeforgatja és hozzáékelik a nyakhoz. A klasszikus gitár oldala is két szimmetrikus darabból áll, az alsó (A) és a felső tölke (F) révén csatlakoznak egymáshoz.

A tető és a hát rögzítését az oldallapokhoz belső ragasztólécek (R) segítik, ezek a kávéhoz hasonlóan meghajlított 6x20 mm keresztmetszetű lécek 5 milliméterenként bevágással, ezt is gőzőli, utána hajlítja formára és ragasztja be a kávéba. A tető az egyik legkomplikáltabb szerkezet, ami nap-

jainkban is változik. Véleménye szerint egyszer a gitár is eljut olyan szintre, mint a hegedű, amikor nincs több variálható lehetőség. Anyagának megválasztása, méretezése, gerendázata döntő mértékben meghatározza a hangszer hangját. A klasszikus gitár – és a legtöbb húros hangszer – tetejének leggyakoribb anyaga a lucfenyő, méghozzá annak nagyon szigorúan válogatott, sűrű pászttájú példányai. A fának mindig sugárirányú metszetét használja, ami azt jelenti, hogy a tetőanyagban az évgyűrűk síkjai merőlegesen állnak a tető síkjára. Vastagsága 2–3 milliméter között van és két szimmetrikus darabból állítja, „fűgolja” össze.

Van egy intarziabetétes díszítése, ami a hanglyukat díszíti körbe és a szélével fut párhuzamosan. Ezután következik a tető bordázása a támasztószorítók segítségével. A bordáknak statikus és akusztikus szerepük van, irányítottá teszik a rezgést. A gitár a reflexiók, vagyis a visszaverődés révén működik, ezért kell a háttnak merevnek és feszítettnek lennie. Mivel a káva felső részéig folyamatosan keskenyedik, ezáltal a hátlap a tetővel nem párhuzamos. A keresztbordázat révén kicsit

A gitár kettévágva

A hanglyuk intarziadíszítése

domborodik a hát és egy fókuszáló felületet kapunk. A tető felragasztása előtt a mester belülről impregnálja a hangszert a páratartalom változása miatt. Ehhez a méhek által gyűjtött propolisz oldott változatát használja, ezzel ecseteli be a felületet. Majd jöhet a korpusz hangolása, amikor nem egy konkrét hangra hangolja, hanem ez egy eltolt hangolás. Ugyanis, ha egy fix hangra hangolja, azok a hangok később mind hangosabban kiszólnak az összes többi hangtól, magyarázza a mester. A cél, hogy minél inkább kiegyenlített hangzást kapjunk. A szél-intarzia készítése, a hát és az oldal, valamint a tető és az oldal találkozási pontját kb. öt-hat mm mélységben kivágja magasfordulatú felsőmaróval vagy kéziszerszámokkal. A kivágott horonyba beragasztja a saját ízlés szerint készített szél-intarziát.

Következik a fogólap elkészítése ébenfából és a bundozás, ami nagyon pontos munkát igényel, mert ettől függ a hangok tisztasága. Ezzel párhuzamosan készül a húrláb (L), amire a húrokat kötik. Feladata, hogy a húrok rezgését a tetőnek továbbítsa, és hogy térbeli helyzetüket a felső nyereggel együtt rögzítse. Klasszikus gitár esetén ez a rész szoros egységet képez a húrtartóval, vele egybeépítve van a tetőre ragasztva

nagyjából annak alsó harmadánál. Alapanyaga trópusi fa, úgynevezett királyfa nevezetű faanyag, de lehet az oldal- és hátlap anyagából is. A gitár felületkezelése az asztalos szakmában jól ismert vízcsiszolással kezdődik. A nyitott pórusú fáknál fontos a pórustömítés és az újabb csiszolás. Ezt követi a lakkozás, általában shell lakkal és egyéb trópusi gyanták keverékével. A jobb és szebb hang érdekében László csak természetes lakkot használ. Majd a francia politúrozás következik, aminek lényege, hogy nagyon vékony rétegben viszik fel a lakkot textillabdával és egy-két réteg után pihentetik, majd ismételt elvégzik ezt a műveletet. Anyagtól függően 8 réteget is kaphat. Miután elkészült a felületkezelés, felragasztja a lábat a megfelelő helyre. Ez nagyon fontos, mert ez szintén befolyásolja a hangzást. Ezek után következik a hangszer húrozása. Tartozék még a húrfejtő szerkezet, alsó és felső

vége meghallhatja a munka eredményét. Ezután következik a bejátszás és utána mutatja igazi képét a hangszer. Van egy lecsengési idő, hogy milyen sokáig szól, ami szintén meghatározza a hangszert. Az a jó, ha minél hosszabb ideig tart. Gulyás László nemcsak készíti, hanem játszik is a gitáron, sőt tanítja. Vannak tanítványai, akik a szakmán belül maradtak, tanárok vagy komoly előadók. Kicsi a gitárostársadalom, és neki a legfontosabb a kollégák visszajelzése, hogy milyen jó a hangszere. Tavalyelőtt a nemzetközi gitárversenyre díjként adott gitárt ő készítette. László mindig elmegy a frankfurti zenevásárra, ami véleménye szerint egy zenei továbbképzés is. Számos helyre hívták előadást tartani a gitárkészítésről, a miskolci, gödöllői zenei főiskolára, a helyi szentendrei zenei iskolába, de tartott már előadást a balatonakali gitár-fesztiválon is. Fia szintén zenész,

Gitárok a műhelyben

nyergek beillesztése, bereszelése. Végül felhúrozhatjuk a hangszert és meghallgatjuk az első hangokat, ami mindig izgalom a készítő számára. Ez olyan, mint egy gyermek születése – mondja László. Hosszú munka után (ami 2 hónap is lehet)

koncertmuzikus és tanár Bécsben, talán majd az unoka viszi tovább ezt a szép mesterséget. ■

Fotó:
Gulyás László,
Gerencsér Kinga